

Mgr Dominik Tyrawa

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Aktualne problemy kontroli konstytucyjności prawa”

W dniu 12 listopada 2010 roku w Lublinie odbyła się konferencja naukowa poświęcona problematyce aktualnych problemów konstytucyjności prawa. Organizatorem konferencji był Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II przy udziale Koła Naukowe studentów prawa tegoż Wydziału.

Konferencję rozpoczęło słowo wprowadzające, które wygłosił w imieniu dziekana WPPKiA, ks. prof. dra hab. Antoniego Dębińskiego, ks. prof. dr hab. Piotr Stanisław, prodziekan tegoż Wydziału. W słowie wprowadzającym zwrócił on uwagę na doniosłość tematu badawczego, zarówno w kontekście teoretycznym, jak i praktycznym oraz ważną rolę kontroli konstytucyjności prawa, w szczególności w kontekście instytucji Trybunału Konstytucyjnego i integracji europejskiej (szczegółne odniesienie do Traktatu Lizbońskiego).

Po słowie wprowadzającym rozpoczęła się pierwsza część konferencji, którą moderował prof. dr hab. Andrzej Herbet. Pierwszym referatem było wystąpienie prof. dra hab. Dariusza Dudka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego WPPKiA. Referat został zatytuło-

wany „Model polskiego sądu konstytucyjnego – uwarunkowania ustrojowe, kompetencyjne i proceduralne”. W swoim wystąpieniu prof. Dudek przedstawił rys historyczny polskiego TK, pierwsze projekty na ten temat, europejski kontekst tej instytucji (szczególna rola państwa austriackiego) oraz tło prac nad powstaniem tej instytucji, w początkach lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Przedstawione, w sposób szczegółowy, zostały prace nad uchwaleniem ustawy o TK, ze szczególnym uwzględnieniem połączenia dogmatu samokontroli parlamentu z działaniem TK. Przybliżone zostały także powody powiązania wyboru sędziów TK z rolą parlamentu. Prof. Dudek sporą część swojego wystąpienia poświęcił także ewolucji kompetencji Trybunału, w szczególności w okresie 1989-1997, aż do momentu uchwalenia obowiązującej Konstytucji. Osobna część wystąpienia, mająca charakter podsumowujący cały referat, została poświęcona aktualnej roli Trybunału. Prof. Dudek w tej części swojego wystąpienia zwrócił m.in. uwagę na niejednorodność polskiego sądownictwa konstytucyjnego (określenie sądów administracyjnych jako małych trybunałów konstytucyjnych), zaniedbania w realizacji wyroków TK, brak organu egzekucyjnego w za-

kresie egzekucji wyroków, problem skuteczności wyroków, postulaty w stosunku do sposobu wyboru sędziów TK czy też problematykę zdań odrębnych.

Kolejnym referatem było wystąpienie Pana dra Piotra Radzewicza, reprezentującego Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk i Biuro Analiz Sejmowych. Wystąpienie to zostało poświęcone kwestii wykonywania wyroków TK. Referat został podzielony na dwie części. W części pierwszej, teoretycznej wskazane zostały kwestie związane z pojęciem wykonywania wyroków, przybliżono konstytucyjne zasady związane z tym pojęciem oraz wskazano katalogów podmiotów, które poprzez posiadaną kompetencję inicjatywy ustawodawczej mogą wpływać na wykonanie poszczególnych wyroków TK. Cześć druga, praktyczna, poświęcona została przedstawieniu faktycznych wyników odnoszących się do tytułowej problematyki. Dr Radzewicz przedstawił przykłady wykonania poszczególnych wyroków TK, poprzez przedstawienie ogólnych i szczegółowych zestawień w tym zakresie, a także powstałych sprzeczności (jako przykład przedstawione zostało zawetowanie przez Prezydenta RP ustawy, która wykonywała wyrok Trybunału). Sam referat został zakończony, poprzez przedstawienie trzech podsumowujących tez, tj. tezy pierwszej, w której wskazano, iż aktualnie wykonywanie wyroków TK jest pełne niedoskonałości, tezy drugiej, w której wskazano, iż brak jest współpracy pomiędzy organami posiadającymi inicjatywę ustawodawczą, w zakresie wykonywania wyroków TK oraz tezę trzecią, odnoszącą się do długiego czasu prac nad wykonaniem poszczególnych wyroków TK.

Trzecim referatem było wystąpienie Pana prof.. dra hab. Artura Kusia z Katedry Prawa Unii Europejskiej WPPKiA, zatytułowane „Ocena konstytucyjności Traktatu z Lizbony – perspektywa polska”. Prof. Kuś w swoim referacie przybliżył problematykę samego Traktatu z Lizbony (jego budowę, zakres, itp.), stan aktualnych prac nad oceną konstytucyjności tej umowy międzynarodowej w polskim TK oraz punkty sporne, które zostały podniesione we wniosku do TK. Przybliżone zostały także kwestie skuteczności prawa Unii Europejskiej w polskim systemie prawnym, w szczególności regulacja art. 90 Konstytucji RP. Prof. Kuś zwrócił także uwagę na kontekst zawetowania TL, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. w UE, w Polsce w dniu 2 grudnia 2009 r., a zawetowany został jeszcze w listopadzie 2009 r. W dokładny sposób zostały omówione także kwestie związane z bezpodstawnością utraty suwerenności. Prof. Kuś zaakcentował także własny pogląd, iż nie ma konieczności normowania w konstytucji polskiej relacji prawa Unii Europejskiej do prawa konstytucyjnego. Po tym referacie ogłoszona została przerwa.

Moderatorem drugiej części konferencji był prof. Kuś. Jako pierwszy w tej części był referat dra Szymona Pawłowskiego, reprezentującego Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Biura Analiz Sejmowych. Jego referat poświęcony został ocenie konstytucyjności Traktatu z Lizbony z perspektywy niemieckiej. W wystąpieniu tym zaakcentowane zostały w szczególności kwestie: zgodności TL z niemiecką konstytucją, postępowania przed Federalnym Trybunałem Konstytucyjnym w tym zakresie oraz zarzutów podnoszonych w tym postępowaniu. Wystąpienie zostało

oparte o poglądy doktryny prawa niemieckiego w tym zakresie oraz uzasadnienie do wyroku FTK w sprawie zgodności z TL.

Następny referat zatytułowany został „Kontrola konstytucyjności aktów pochodnego prawa europejskiego w świetle Konstytucji RP i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego” i wygłoszony został przez dr Marzenę Laskowską, reprezentującą Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk i Biuro Analiz Sejmowych. W referacie tym poruszone zostały kwestie związane z możliwością objęcia oceną, przez TK, unijnego prawa pochodnego. Problem ten został szczegółowo omówiony, poprzez analizę obowiązujących przepisów konstytucji w tym zakresie, możliwość wniesienia skargi konstytucyjnej, przedmiotowo odnoszącej się do tej problematyki, a także praktyki TK w tym zakresie (brak bezpośrednich orzeczeń, tylko pośrednie odwołania). Konkluzją było stwierdzenie, iż skarga konstytucyjna może odnosić się także do rozporządzeń unijnych, czyli prawa pochodnego.

Swoistą kontynuacją problemów poruszonych w referacie dr Laskowskiej, był referat mgr Kamili Doktor-Bindas, pracownika Katedry Prawa Konstytucyjnego WPPKiA, zatytułowany „Kontrola konstytucyjności aktów pochodnego prawa europejskiego w świetle orzecznictwa włoskiego Trybunału Konstytucyjnego”. W pierwszej części referatu, autorka scharakteryzowała rozwój postrzegania prawa europejskiego przez włoski Trybunał Konstytucyjny, charakteryzujący się w pierwszym okresie krytycznym podejściem, ewoluującym w kierunku przyjaznego traktowania prawa unijnego. Dodatkowo, przybliżone zostały kwestie związane z wdrażaniem prawa unijnego do

włoskiego porządku prawnego. Podsumowaniem wystąpienia było przybliżenie możliwości kontroli prawa unijnego przez włoski TK, w ramach tzw. klauzuli *controllo limiti*.

Referatem kończącym konferencję było wystąpienie prof. dra hab. Andrzej Herbeta, kierownika Katedry Prawa Handlowego WPPKiA. Referat został zatytułowany „Czasowe aspekty wyroków Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności przepisu z Konstytucją z perspektywy prawa konstytucyjnego i cywilnego”. Wystąpienie dotyczyło podstaw dogmatycznych obowiązujących regulacji, analizy obowiązujących przepisów prawa, analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego w tym zakresie, krytyki obowiązujących rozwiązań oraz rozwiązań wynikających z obowiązywania art. 190 Konstytucji. Dodatkowo wyszczególnione zostały sprzeczności występujące w orzecznictwie SN i TK, odnoszące się do problematyki wystąpienia. Ważną częścią wystąpienia było zwrócenie uwagi na wsteczny charakter orzeczeń polskiego TK (wzruszalność prawomocnego wyroku sądowego) oraz rozwiązania obowiązujące w Austrii i w Niemczech w tym zakresie. Podsumowanie wystąpienia odniosło się do kwestii rozróżnienia płaszczyzny walidacyjnej i aplikacyjnej oraz kwestii wzruszania prawomocnych orzeczeń przez wyrok TK, w kontekście pewności prawa, ze szczególnym uwzględnieniem unormowań prawa cywilnego.

Konferencja naukowa poświęcona aktualnym problemom kontroli konstytucyjności prawa zakończona została dyskusją, w której najczęściej poruszonym problemem było pojęcie zgodności przepisu i jego rozumienia. To spotkanie naukowe cieszyło się dużym zain-

teresowaniem (pełna sala), w szczególności wśród studentów, mimo niefortunnego terminu jej organizacji (tzw. długi weekend). Jako pewien zgrzyt należy uznać słabą frekwencję wśród pracowników WPPKiA, spośród których

tylko nieliczni (głównie z Katedry Prawa Unii Europejskiej) w niej uczestniczyli, doniosłość tematu badawczego odnosiła się wszak do wszystkich gałęzi prawa, nie tylko prawa unijnego, konstytucyjnego czy prywatnego.

NOTA O AUTORZE

Mgr Dominik Tyrawa, asystent w Katedrze Prawa Międzynarodowego Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Gospodarce w Stalowej Woli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Główna sfera badań naukowych dotyczy relacji prawa międzynarodowego i prawa krajowego oraz prawa administracyjnego i prawa konstytucyjnego.